Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

B8-0334/2017

15.5.2017

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

předložený v souladu s čl. 123 odst. 2 jednacího řádu

o uprchlickém táboře Dadaab
(2017/2687(RSP))

Mariya Gabriel, Frank Engel, Bogdan Brunon Wenta, Cristian Dan Preda, Michael Gahler, Pavel Svoboda, Paul Rübig, Krzysztof Hetman, Adam Szejnfeld, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, György Hölvényi, Maurice Ponga, Željana Zovko
za skupinu PPE

B8-0334/2017

Usnesení Evropského parlamentu o uprchlickém táboře Dadaab (2017/2687(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na deklaraci z mimořádného zasedání Mezivládního úřadu pro rozvoj ve východní Africe (IGAD) o trvalých řešeních pro somálské uprchlíky a reintegraci navrácených osob do Somálska, která byla přijata v Nairobi dne 25. března 2017,

– s ohledem na deklaraci OSN z New Yorku o uprchlících a migrantech, která byla přijata dne 19. září 2016,

– s ohledem na společné komuniké třístranné ministerské komise pro dobrovolnou repatriaci somálských uprchlíků žijících v Keni ze dne 25. června 2016,

– s ohledem na výsledek summitu EU o migraci, který se uskutečnil ve Vallettě ve dnech 11.–12. listopadu 2015,

– s ohledem na deklaraci ministerské konference chartúmského procesu (iniciativa týkající se migrační trasy mezi EU a oblastí Afrického rohu), která byla přijata v Římě dne 28. listopadu 2014,

– s ohledem na třístrannou dohodu o dobrovolných repatriacích, kterou dne 10. listopadu 2013 podepsaly vlády Somálska a Keni a Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky,

– s ohledem na rozhodnutí keňského vrchního soudu ze dne 9. února 2017, které zakázalo uzavření uprchlického tábora Dadaab,

– s ohledem na rozhodnutí keňské vlády podat proti rozhodnutí vrchního soudu ze dne 9. února 2017 odvolání,

– s ohledem na Nouzový svěřenský fond EU pro Afriku,

– s ohledem na celosvětový pakt OSN o sdílení odpovědnosti vůči uprchlíkům,

– s ohledem na 11. národní orientační program Evropského rozvojového fondu (ERF) pro Somálsko a na regionální orientační program pro východní Afriku,

– s ohledem na humanitární financování EU určené opatřením cíleným na uprchlíky v Keni,

– s ohledem na čl. 123 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že oblast Afrického rohu s téměř 250 miliony obyvatel a rychle rostoucí populací hostí největší počet vnitřně vysídlených osob a uprchlíků v Africe a jeden z největších počtů těchto osob ve světě; vzhledem k tomu, že tato oblast se potýká s problémy nelegální migrace, nuceného a vnitřního vysídlení, obchodování s lidmi, převaděčství, terorismu a násilných konfliktů;

B. vzhledem k tomu, že tyto problémy mají četné příčiny, které se různí podle lokálního kontextu, mají však společné kořeny v nedostatku řádné správy věcí veřejných a chybějících socioekonomických příležitostech, v extrémní chudobě, nestabilitě a změnách klimatu;

C. vzhledem k tomu, že uprchlický komplex Dadaab byl zřízen v roce 1991 jako dočasné řešení pro osoby, které hledají přístřeší a prchají před pronásledováním, násilím a nestabilitou v regionu východní Afriky, a především pro ty, kdo prchají před občanskou válkou v Somálsku; vzhledem k tomu, že tento komplex dnes zahrnuje pět různých táborů pro různé národnosti o ploše 50 čtverečních kilometrů, z nichž tábory Hagadera, Dagahaley a Ifo jsou nejstarší a mají největší hustotu obyvatel;

D. vzhledem k tomu, že ačkoli byl tábor Dadaab původně určen pro přibližně 90 000 lidí, má podle odhadů OSN v současnosti přibližně 260 000 obyvatel, z toho 95 % pochází ze Somálska a 60 % je mladších 18 let;

E. vzhledem k tomu, že v květnu 2016 Keňa rozpustila svůj útvar pro uprchlické záležitosti, který nesl odpovědnost za registraci, a to znamená, že existují desítky tisíc lidí, kteří nejsou registrováni, což by ve skutečnosti mohlo uvedené počty ještě zvýšit;

F. vzhledem k tomu, že Somálsko je již více než dvě desetiletí zasaženo závažnou nestabilitou a absencí státních struktur a dopady tohoto stavu ještě zhoršila opakující se přírodní nebezpečí spojená se změnou klimatu; vzhledem k tomu, že tyto problémy podrobily velké zkoušce odolnost a schopnost přežití nejzranitelnějších somálských komunit a staly se hlavními podněty k vysídlování v rámci Somálska a do sousedních zemí;

G. vzhledem k tomu, že situace somálských uprchlíků patří po třech desetiletích k nejdéle trvajícím problémům na světě, neboť v exilu se rodí již třetí generace uprchlíků; vzhledem k tomu, že v regionu je vysídlen téměř jeden milion Somálců a dalších 1,1 milionu je vysídleno v rámci samotného Somálska.

H. vzhledem k tomu, že Somálsko patří k pěti zemím, z nichž v posledních patnácti letech pochází nejvíce uprchlíků na světě, neboť v současné době je registrováno 1,1 milionu uprchlíků, z nichž více než 80 % přijal region Afrického rohu a Jemenu; vzhledem k tomu, že Keňa nyní hostí přibližně 500 000 uprchlíků a jejich počty se neustále zvyšují v důsledku narůstající nejistoty v regionu, zvláště v jižním Súdánu;

I. vzhledem k tomu, že celý region východní Afriky zažívá velké sucho a v částech jižního Súdánu je hlášen hladomor, který ohrožuje až milion lidí; vzhledem k tomu, že bylo vydáno předběžné varování před hladomorem pro Somálsko, které čelí třetímu hladomoru za 25 let, a jeho vláda uvádí, že naléhavou potravinovou pomoc potřebuje 6,2 milionu osob; vzhledem k tomu, že keňský prezident Uhuru Kenyatta vyhlásil sucho v zemi za národní katastrofu, neboť závažnému hladu čelí 2,7 milionu lidí; vzhledem k tomu, že se očekává zhoršení situace v Etiopii, Keni, Somálsku a Jemenu, což by mohlo vést k rozsáhlému hladomoru;

J. vzhledem k tomu, že dne 6. května 2016 oznámila keňská vláda své rozhodnutí uzavřít tábor Dadaab „s co nejmenším prodlením“, přičemž se odvolávala na bezpečnostní problémy a nutnost ukončit dlouho se protahující situaci uprchlíků v regionu; vzhledem

k tomu, že však keňská vláda dne 30. listopadu 2016 oznámila, že uzavření tábora se na žádost mezinárodního společenství „z humanitárních důvodů“ zpozdí o šest měsíců do května 2017;

K. vzhledem k tomu, že mezinárodní společenství včetně EU vyjádřilo pochopení pro obavy keňské vlády a pro důvody k uzavření tábora, upozornilo však na to, že návraty do Somálska musí být vedeny v souladu s mezinárodními normami a musí být tedy dobrovolné, informované, objektivní a neutrální, musí být prováděny bezpečně, důstojně a udržitelně a navracené osoby musí mít povědomí o tom, co bude následovat, pokud by se rozhodly se nevrátit dobrovolně;

L. vzhledem k tomu, že však dne 9. února 2017 v reakci na podání dvou keňských organizací hájících lidská práva (Keňské národní komise pro lidská práva a Kituo Cha Sheria) keňský vrchní soud rozhodl, že nařízení keňské vlády uzavřít uprchlický tábor Dadaab byla diskriminační a rovnala se kolektivnímu trestu, a byla rovněž přemrštěná, svévolná a nepřiměřená;

M. vzhledem k tomu, že debata týkající se uzavření tábora Dadaab upozornila na pomalé tempo provádění třístranné dohody, kterou v roce 2013 podepsal Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a vlády Keni a Somálska a která měla umožnit dobrovolné návraty Somálců do stabilních oblastí Somálska, což je problém, který opakovaně kritizovala keňská vláda i další zúčastněné subjekty;

N. vzhledem k tomu, že Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v roce 2014 zahájil podporu dobrovolných návratů somálských uprchlíků, přičemž se vrátilo přibližně 55 652 osob, avšak cíl spočívající ve zvýšení míry udržitelných návratů bude záviset na situaci v Somálsku;

O. vzhledem k tomu, že koncem srpna 2016 pozastavily somálské orgány v Jubalandu repatriace do regionálního hlavního města Kismaayo, neboť čelily přílivu uprchlíků; vzhledem k tomu, že podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky tvoří více než 70 % uprchlíků děti;

P. vzhledem k tomu, že uzavření tábora Dadaab bude mít dopady i v ostatních sousedních zemích, například v Etiopii, která v současné době hostí přibližně 245 000 somálských uprchlíků, což by mohlo být zdrojem nového přílivu lidí; vzhledem k tomu, že tato situace poukazuje na propojenost problémů týkajících se uprchlíků, řízení hranic a stability a upozorňuje na potřebu posílené regionální spolupráce v zájmu jejich řešení;

Q. vzhledem k tomu, že hostitelská společenství v širším regionu tábora Dadaab prokázala s ohledem na přítomnost tábora velkou lidskost, štědrost a toleranci, potýkají se však s obrovskými hospodářskými, rozvojovými a environmentálními problémy;

R. vzhledem k tomu, že EU prostřednictvím Evropského rozvojového fondu přidělila 286 milionů EUR na období 2014–2020, a to se zaměřením na provádění „paktu“, zejména na budování státu a míru, zabezpečení dodávek potravin, odolnost a vzdělávání; vzhledem k tomu, že na summitu ve Vallettě dne 12. listopadu 2015 byl podepsán svěřenský fond EU pro Afriku (EUTF), který měl řešit hlavní příčiny destabilizace, nuceného vysídlování a nelegální migrace prosazováním řádné správy věcí veřejných, odolnosti, hospodářských příležitostí, bezpečnosti a rozvoje;

S. vzhledem k tomu, že EU se také zavázala podporovat misi Africké unie v Somálsku (AMISOM) prostřednictvím afrického mírového projektu a poskytnutí významných finančních prostředků pro zajištění bezpečnosti a pro omezení hrozby, kterou představuje aš-Šabáb a ostatní ozbrojené opoziční skupiny;

T. vzhledem k tomu, že na základě exekutivního příkazu prezidenta USA Trumpa ze dne 27. ledna 2017 čeká nejistá budoucnost přibližně 3 000 uprchlíků, kteří měli být přesídleni do USA z Keni v roce 2017, převážně z tábora Dadaab, přičemž většina z nich již prošla přísnými prověrkami úředníků USA a OSN a na schválení svého přesídlení čekala až deset let;

U. vzhledem k tomu, že globální akční plán z Nairobi přijatý na summitu IGAD dne 25. března 2017 upozornila na zejména na sucho a ozbrojený konflikt jako na příčiny vysídlování lidí v regionu;

1. uznává chvályhodné úsilí Keni a místního regionu Dadaab o přijetí bezprecedentního počtu uprchlíků na tak dlouhou dobu;

2. zdůrazňuje však, že aktuální situace v regionu se stala neudržitelnou a vyžaduje účinnou koordinovanou reakci sousedních vlád, regionálních vládních organizací, jako je Africká unie, a obecně mezinárodního společenství včetně EU, aby bylo zajištěno zavedení udržitelného a bezpečného programu návratů spolu s úsilím o zvýšení bezpečnosti a nastolení dlouhodobého socioekonomického rozvoje v regionu;

3. poukazuje na to, že dokud trvá nestabilita v širším regionu, nebudou se uprchlíci nikdy moci vrátit domů; vyzývá proto EU, aby zvýšila své úsilí o angažovanost a hrála v regionu úlohu mediátora s cílem vyřešit související hospodářské, politické, environmentální a bezpečnostní problémy, které jsou hlavními příčinami extrémní chudoby, trestné činnosti, radikalizace a terorismu a jejich konečným důsledkem je situace uprchlíků;

4. trvá na tom, že pro poskytování další ochrany pro 260 000 somálských uprchlíků je nezbytná regionální odezva; připomíná, že udržitelná reintegrace uprchlíků vyžaduje celostní a z příslušných komunit vycházející přístup, který zlepší absorpční kapacitu a zajistí lepší přístup ke službám pro uprchlíky, vnitřně vysídlené osoby a místní společenství v Somálsku;

5. vítá přijatí globálního a regionálního akčního plánu z Nairobi, který stanoví postupné uzavírání táborů, aby mohli mít uprchlíci ve své hostitelské zemi přístup k zaměstnání a službám a aby se mohli volně pohybovat;

6. připomíná, že dobrovolné návraty nejsou jedinou možností; požaduje větší sdílení odpovědnosti, pokud jde o navracení uprchlíků a vypracování dalších metod, kterými uprchlíci mohou získat přístup do třetích zemí;

7. znovu opakuje svou podporu cílům svěřenského fondu EU pro Afriku při řešení hlavních příčin nelegální migrace a vysídlených osob v regionu východní Afriky; požaduje, aby členské státy dostály závazkům, které vůči fondu mají; žádá však Komisi, aby zintenzivnila konzultace s aktéry v regionu včetně místních obyvatel, regionální vlády a nevládních organizací s cílem zaměřit se na lokálně zjištěné problémy a potřeby

pro usnadnění návratu uprchlíků do jejich domovských zemí; zdůrazňuje skutečnost, že tábor Dadaab vytvořil přibližně 10 000 pracovních míst, které souvisejí zejména s humanitární činností;

8. upozorňuje na význam přístupu, jehož ústředním prvkem jsou lidé a komunity, který má zajistit využití zdrojů svěřeneckého fondu EU pro Afriku na pomoc návratům z tábora Dadaab a zavést opatření podporující rozvoj a odolnost v regionu; je přesvědčen, že svěřenský fond EU pro Afriku by se neměl zaměřovat jen na hospodářský, lidský a sociální rozvoj, ale i na projekty na nejnižší úrovni, konkrétně zaměřené na zlepšení kvality a dostupnosti základních služeb a odborné přípravy pro rozvoj místních kompetencí;

9. poukazuje na to, že ženy a děti tvoří více než 60 % celkového počtu obyvatel uprchlického tábora a jsou v táboře vnímány jako nejzranitelnější a marginalizované skupiny; vyzývá keňskou vládu, regionální instituce, organizace pro mezinárodní pomoc a mezinárodní společenství včetně EU, aby přijaly zvláštní přístup k opatřením podpory, který bude zohledňovat faktory ovlivňující zranitelnost žen a dětí v táboře, například sexuální a genderové pronásledování, násilí páchané na ženách, sexuální zneužívání a vykořisťování, extrémní chudobu a vyloučení;

10. vítá úspěšné uspořádání volby prezidenta v roce 2017; zdůrazňuje však, že bezpečnostní a socioekonomické podmínky v mnoha částech Somálska stále nepodporují návraty ve velkém měřítku, a proto vyzývá EU a její členské státy, aby se somálskými orgány spolupracovaly na obnově stability v zemi;

11. žádá, aby EU a mezinárodní partneři zintenzivnili úsilí o zabezpečení dodávek potravin v Somálsku a předešly hrozícímu hladomoru;

12. žádá, aby EU zajistila, že programy přesidlování v regionu budou věnovat zvláštní pozornost tomu, aby byly zranitelné skupiny osob odpovědným způsobem přemístěny do bezpečných regionů, aby se předešlo riziku, že je budou ohrožovat radikální a teroristické subjekty, jako je aš-Šabáb;

13. zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit lepší řízení hranic mezi Somálskem a sousedními zeměmi, které jsou považovány za volné pole působnosti sítí zapojených do obchodování s lidmi a převaděčství, pašování zbraní, drog a jiného nelegálního zboží, a zajišťují tak financování zločinecké a teroristické činnosti; očekává, že výcviková mise EU v Somálsku bude úzce spolupracovat s misí AMISOM a že somálské orgány budou sdílet osvědčené postupy v oblasti lepšího řízení hranic s cílem zadržovat převaděče a pašeráky;

14. vyzývá Africkou unii a subregionální africké organizace, aby se vážně zabývaly regionálním rozměrem událostí a zabránily jakékoli další destabilizaci regionu, zejména udržováním neustálého politického dialogu mezi zeměmi tohoto regionu; vyzývá Evropskou unii, aby v tomto smyslu spolupracovala se svými africkými partnery na nejvyšší úrovni;

15. připomíná, že bezpečnost a stabilizace zůstávají hlavním problémem regionu, a trvá na tom, že Africká unie musí pečlivě monitorovat situaci a udržovat soustavný politický dialog s keňskými vládními orgány;

16. vyjadřuje obavy z dopadu, který bude mít na situaci v regionu rozhodnutí administrativy Spojených států snížit svůj příspěvek agenturám OSN o 640 milionů USD; trvá na tom, že dobrovolné příspěvky EU fondům a agenturám OSN, které činí polovinu jejich celkového rozpočtu, mají zásadní význam pro zachování celosvětového míru a bezpečnosti;

17. zdůrazňuje, že schodek v rozpočtu agentur OSN, jako je Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, které zajišťují ochranu, přístřeší a humanitární pomoc za obtížných a složitých okolností, by jen přispěl ke zvýšení bezpečnostních problémů vyvolaných chronickým přelidněním, rizikem chorob, sezónními záplavami a rizikem hladomoru;

18. upozorňuje na to, že EU prostřednictvím své politiky vnější činnosti a své bezpečnostní strategie usiluje o humanitární pomoc, hospodářský rozvoj, silné státní instituce, dobrou zdravotní péči, vzdělávání a demokracii v regionu;

19. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a místopředsedkyni Evropské komise, vysoké představitelce Evropské unie pro zahraniční věci.